

Alueiden komitean päätöslauselma ”Eurooppa-neuvoston Laekenin kokouksen valmistelua sekä vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen puitteissa tapahtuvaa Euroopan unionin edelleen kehittämistä varten”

(2002/C 107/13)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin 7.–11. joulukuuta 2000 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa hyväksymän Nizzan sopimuksen ja sen liitteet ”Pöytäkirja Euroopan unionin laajentumisesta”, ”Julistus Euroopan unionin laajentumisesta” ja ”Konferenssin päätösasiakirjaan merkittävä julistus unionin tulevaisuudesta”,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin 31. toukokuuta 2001 hyväksymän päätöslauselman Nizzan sopimuksesta ja Euroopan unionin tulevaisuudesta (A5–0168/2001) ja Euroopan parlamentin päätöslauselma Nizzassa 7.–11. joulukuuta pidetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen tuloksista,

ottaa huomioon 4. huhtikuuta 2001 antamansa päätöslauselman aiheesta ”Vuoden 2000 hallitustenvälisen konferenssin tulokset ja keskustelu Euroopan unionin tulevaisuudesta” (CdR 430/2000 fin ⁽¹⁾),

ottaa huomioon 20. syyskuuta 2001 antamansa päätöslauselman aiheesta ”AK:n osallistuminen valmistelukuntaan, jonka tehtävänä on valmistella perussopimusten seuraavaa tarkistusta” (CdR 320/2001 fin),

ottaa huomioon 15. syyskuuta 1999 antamansa lausunnon laajentumisen institutionaalisista näkökohdista ”Paikallis- ja aluehallinto Euroopan sydämessä” (CdR 52/1999 fin ⁽²⁾),

ottaa huomioon 3. kesäkuuta 1999 antamansa päätöslauselman seuraavasta hallitustenvälisestä konferenssista (CdR 54/1999 fin ⁽³⁾) ja 17. helmikuuta 2000 antamansa lausunnon aiheesta ”Vuoden 2000 hallitustenvälinen konferenssi” (CdR 53/1999 fin ⁽⁴⁾),

ottaa huomioon 16. lokakuuta 2000 antamansa päätöslauselman aiheesta ”Euroopan perustuslaillisen säännösten puolesta” (CdR 144/2000 fin ⁽⁵⁾),

ottaa huomioon 16. helmikuuta 2000 antamansa lausunnon aiheesta ”Euroopan unionin perusoikeuskirjan laatimisprosessi” (CdR 327/1999 fin ⁽⁶⁾), 20. syyskuuta 2000 antamansa päätöslauselman Euroopan unionin perusoikeuskirjan luonnoksesta (CdR 140/2000 fin ⁽⁷⁾) ja 13. joulukuuta 2000 antamansa päätöslauselman aiheesta ”Euroopan unionin perusoikeuskirjan hyväksyminen” (CdR 381/2000 fin ⁽⁸⁾),

ottaa huomioon työvaliokuntansa 12. kesäkuuta 2001 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan viidennen kohdan ja komitean työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdan nojalla tekemän päätöksen antaa päätöslauselma Eurooppa-neuvoston Laekenin kokouksen valmistelua sekä vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen puitteissa tapahtuvaa Euroopan unionin edelleen kehittämistä varten ja antaa päätöslauselman valmistelu institutionaalisten asiain valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon institutionaalisten asiain valiokunnan lokakuun 5. päivänä 2001 yksimielisesti hyväksymän päätöslauselman, jonka esittelijänä oli Edmund Stoiber (D, PPE),

hyväksyi 14. ja 15. marraskuuta 2001 pitämässään 41. täysistunnossa (14. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan päätöslauselman.

1. Johdanto

Alueiden komitea

1.1. on tyytyväinen Nizzan hallitustenvälisessä kokouksessa tehtyyn päätökseen pitää uusi hallitustenvälinen kokous vuonna 2004.

1.2. kannattaa tavoitetta sisällyttää seuraavan hallitustenvälisen kokouksen valmisteluun entistä syvempi ja laaja-alaisempi keskustelu Euroopan unionin tulevaisuudesta.

⁽¹⁾ EYVL C 253, 12.9.2001, s. 25.

⁽²⁾ EYVL C 374, 23.12.1999, s. 15.

⁽³⁾ EYVL C 293, 13.10.1999, s. 74.

⁽⁴⁾ EYVL C 156, 6.6.2000, s. 6.

⁽⁵⁾ EYVL C 22, 24.1.2001, s. 4.

⁽⁶⁾ EYVL C 156, 6.6.2000, s. 1.

⁽⁷⁾ EYVL C 22, 24.1.2001, s. 1.

⁽⁸⁾ EYVL C 144, 16.5.2001, s. 42.

1.3. antaa tukensa tavoitteelle lisätä vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen avulla Euroopan unionin kannatusta kansalaisten keskuudessa. Etenkin tarvitaan poliittisen vastuun selkeää jakoa. Euroopan unionin ja sen toimielinten demokraattinen legitimiys ja avoimuus on turvattava pysyvästi. Näin unioni tuodaan lähelle jäsenvaltioiden kansalaisia.

2. Vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen valmisteluprosessi

Alueiden komitea

2.1. panee merkille hallitustenvälisen kokouksen Laeennissa kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle antaman tehtävän konkretisoida seuraavan hallitustenvälisen kokouksen valmisteluprosessia sekä siinä käsiteltäviä kysymyksiä. Komitea vaatii alue- ja paikallisyhteisöille oikeutta osallistua tähän työhön.

2.2. korostaa, että seuraavan hallitustenvälisen kokouksen valmistelussa on varmistettava, että Euroopan yhdentymiselle saadaan kansalaisten laaja hyväksyntä.

2.3. vaatii seuraavia toimia yhdentymisen hyväksynnän lisäämiseksi kansalaisten keskuudessa:

- laajan julkisen keskustelun järjestämistä seuraavan hallitustenvälisen kokouksen uudistusvaihtoehdoista; Euroopan parlamentilla, kansallisilla ja alueellisilla parlamenteilla sekä alue- ja paikallisyhteisöillä on oltava tässä päärooli
- julkista vuoropuhelua Euroopan unionin tavoiteasettelusta, subsidiariteettiperiaatteen ja suhteellisuusperiaatteen merkityksestä selkeän toimivaltajaon ohjenuorana, syntyvästä uudistuksen tarpeesta sekä sen edellyttämistä sopimusmuutoksista.

2.4. korostaa, että vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen valmistelussa sovellettavassa menettelyssä on kunnioitettava jäsenvaltioiden hallitusten ja parlamenttien sopimusoikeudellisesti ja perustuslaillisesti määriteltyä asemaa perustamissopimuksen kehitystyössä. Siksi tuleekin valita sellainen menettely, jossa jäsenvaltiot, niiden parlamentit sekä alueet ja kunnat voivat tiiviisti osallistua keskusteluprosessiin. Tämä vaatii myös prosessin täydellistä avoimuutta. Valmisteluvaiheen päätteeksi tulisi keskustelussa ilmenneiden ajatusten pohjalta laatia ehdotuksia, suosituksia ja vaihtoehtoja esitettäväksi hallitustenväliselle kokoukselle.

2.5. esittää, että valmisteluprosessin ohjaaminen ja koordinaatio annetaan valmistelukunnan tehtäväksi.

2.6. ehdottaa, että perustetaan valmistelukunta, joka

- koostuu jäsenvaltioiden ja kansallisten parlamenttien edustajista, Euroopan komission edustajasta, Euroopan parlamentin ja ehdokasvaltioiden edustajista sekä kahdesta alueiden komitean varsinaisesta jäsenestä; teknisten kysymysten käsittely tulisi antaa asiantuntijoiden tehtäväksi

- esittää määräajoin väliaikatuloksia ja vaihtoehtoja Euroopan parlamentin sekä kansallisten ja alueellisten parlamenttien käsiteltäviksi.

3. Vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen asialista

Alueiden komitea ⁽¹⁾

3.1. kannattaa Nizzassa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston seuraavalle hallitustenväliselle kokoukselle laatimaa asialistaa, jonka mukaan on

- neuvoteltava siitä, miten voidaan saada aikaan nykyistä selkeämpi, subsidiariteettiperiaatteen mukainen toimivaltajako Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välillä sekä valvoa sen noudattamista
- tarkasteltava Nizzassa hyväksytyyn Euroopan unionin perusoikeuskirjan asemaa Kölnissä kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti
- pyrittävä yksinkertaistamaan perussopimuksia niiden selkeyden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi, muuttamatta niitä kuitenkaan sisällöllisesti
- keskusteltava kansallisten parlamenttien roolista Euroopan unionin rakenteessa.

3.2. huomauttaa, että vuoden 2004 hallitustenvälisessä kokouksessa on sopeutettava Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden perussopimusten mukainen tehtäväjako 21. vuosisadan vaatimuksiin ja erityisesti maailmanlaajuistumisen ja laajentumisen synnyttämiin haasteisiin.

3.3. toteaa, että laajentumisen myötä ja jäsenvaltioiden lukumäärän lähes kaksinkertaistuessa Euroopan unionin perusolemus muuttuu huomattavasti, ja että kahdentoista ehdokasmaan liittyessä Euroopan unioniin sen väestö kasvaa kolmanneksella ja sen pinta-ala puolella.

3.4. huomauttaa, että laajentumisen seurauksena nykyiset, taloudelliset, sosiaaliset ja alueelliset erot kasvavat ja yhteiskunnallinen ja kulttuurinen epäyhtenäisyys lisääntyy selvästi.

3.5. vaatii keskustelua siitä, mitä tehtäviä nykyään 15:sta ja vastaisuudessa yli 25:sta jäsenvaltiosta koostuvan Euroopan unionin tulee täyttää ja mitä se kykenee täyttämään.

⁽¹⁾ Luetelmakohtissa toistetaan Nizzan Eurooppa-neuvostossa kokoontuneiden hallitusten päämiesten julistuksessa unionin tulevaisuudesta esille ottamat kysymykset.

3.6. on vakuuttunut siitä, että EU:n laajentuessa unionin tehtävät on keskitettävä varsinaisiin eurooppalaisiin haasteisiin, joita varten sille on annettava asianmukainen välineistö.

3.7. kannattaa näiden neljän tavoitteen laajentamista soveltamalla avoimempaa ongelma-asettelua. Seuraavaa hallitustenvälisiä kokousta ei voida suunnitella ilman selkeää kuvaa laajentuneesta Euroopan unionista tavoiteltavista tuloksista ja tästä seuraavista velvoitteista. Laekenissa tulisi vuoteen 2004 mennessä käsiteltävien aiheiden joukkoon siis sisällyttää kysymys siitä, miten voidaan tukea kestävä ja solidaarisen kehityksen mallia, jolla edistetään taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja saavutetaan osallistumista edistävä hallintomalli.

3.8. ehdottaa, että vuoden 2004 hallitustenväliselle kokoukselle asetetaan seuraavat tavoitteet:

- tarvittavien toimintalinjojen määrittäminen ja selkeyttäminen Eurooppa-hankkeen pohjalta
- kansalaisläheisyyden toteuttaminen⁽¹⁾; subsidiariteettiperiaate on otettava Euroopan unionin tehtävien uudelleenmäärittelyn perustaksi kussakin jäsenvaltiossa keskushallinnon sekä alue- ja paikallishallinnon välisen vastuun- ja toimivallanjaon periaatteita kunnioittaen, ja aloilla, joilla yhteisön toiminta ei ole välttämätöntä, jäsenvaltioille, alueille ja kunnille on kansalaisläheisinä päätöksentekotapoina palautettava suurempi poliittinen vastuu
- yhteisön toimintakyvyn vahvistaminen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa
- demokratian vahvistaminen Euroopan unionissa
- poliittisen vastuun jakaminen selkeällä tavalla, esimerkiksi muuttamalla perustamissopimusta Euroopan unionin toimivallan suhteen; tässä on epäröimättä joko lisättävä EU:n toimivaltaa tai palautettava sille toimivaltaa tarpeen mukaan
- Euroopan unionin päätöksentekomenettelyiden avoimuuden lisääminen EU:n lainsäädäntöelimissä ja vastaava yleisön osallistuminen
- subsidiariteettiperiaatteen pohjalta perustamissopimuksen mukaisesti turvattu, jäsenvaltioille, alueille ja kunnille kuuluvan toimivallan säilyttäminen avoimen koordinaation ja komiteamenettelyn soveltamisessa.

4. Toimivaltajako

Alueiden komitea

4.1. pitää tarpeellisena tarkastella, mitä tehtäviä huomattavasti laajentuneen Euroopan unionin tulee täyttää ja mitä tehtäviä sen voidaan odottaa täyttävän. On määriteltävä yhteistä toimintaa edellyttävät Euroopan unionin tavoitteet ja keskitettävä laajentuneen unionin tehtävät näihin aloihin. Uudelleentarkastelu voi kuitenkin tietyillä aloilla johtaa toimivallan palauttamiseen EU:lle tai EU:n nykyisen toimivallan laajentamiseen.

4.2. suosittelee, että selvitetään tällaiseen Euroopan unionin tehtävämäärittelyyn tarvittavat sopimus uudistukset.

4.3. vaatii, että tällä tavoin keskitetyt ja uudistetut Euroopan unionin tehtävät ilmaistaan selkeästi perustamissopimuksessa. Euroopan unionin on myös vastaisuudessa pystyttävä reagoimaan joustavasti kasvaviin haasteisiin.

4.4. vaatii kansalaisläheisyyden nimissä, että selkeytetään, mitkä tehtävät kuuluvat Euroopan unionin poliittisen vastuun piiriin. Kansalaisten on pystyttävä tunnistamaan poliittiset vastuutahot myös Euroopan unionissa. Ainoastaan näin yhdyntymiselle ja laajentumiselle saadaan hyväksyntä ja parannetaan huomattavasti Euroopan unionin demokraattista legitimiä.

4.5. varoittaa tyytymästä toimivaltarajauksessa pelkkiin teknisiin sopimusmuutoksiin.

4.6. pitää hyvänä Euroopan komission vuosittaista raporttia Euroopan unionin tehtävääsattelun tarkistuksesta subsidiariteettiperiaatteen mukaisesti.

5. Perusoikeuskirja

Alueiden komitea

5.1. pitää perusoikeuskirjaa tärkeänä askeleena Euroopan yhdyntymisen tiellä ja osoituksena siitä, että Euroopan unioni on arvoyhteisö.

5.2. kannattaa sitä, että Euroopan unionin perusoikeuskirja, josta annettiin julistus Nizzan huippukokouksessa, sisällytetään mainitulla tavalla uudistettuun sopimustekstiin.

⁽¹⁾ Vrt. myös alueiden komitean tiedonanto aiheesta "Kansalaisläheisyys" Cdr 436/2000.

6. Alueiden komitean rooli

Alueiden komitea

6.1. vaatii, että tunnustetaan alueiden komitean institutionaalinen legitimitetti, sen erityisasema paikallisten ja alueellisten toimijoiden edustajana ja sen poliittinen rooli unionin tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa. Näin ollen alueiden komitealle on annettava oikeus osallistua täysivaltaisena jäsenenä vuoden 2004 hallitustenvälistä kokousta valmistelevalle valmistelukunnan työskentelyyn.

6.2. ehdottaa, että alueiden komitean ja alue- ja paikallisyhteisöjen subsidiariteettiperiaatteeseen tukeutuvaa roolia Euroopan tulevassa rakenteessa arvioidaan uudelleen.

6.3. katsoo, että alueiden komitean vaikutusmahdollisuuksien vahvistamiseksi yhteisön päätöksentekoprosessissa komitealle on annettava laajemmat – pelkän neuvoo-antavan tehtävän ylittävät – valtuudet.

6.4. pitää tarpeellisena, että alueiden komitealle myönnetään Euroopan unionin täysivaltaisen toimielimen asema ja sille annetaan kanne-oikeus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen oikeuksiensa ajamiseksi ja subsidiariteettiperiaatteen vastaisten rikkomusten oikaisemiseksi.

6.5. vaatii, että Euroopan komissio ja neuvosto veloitetaan antamaan selvitys siitä, millä tavoin alueiden komitean lausunnot otetaan huomioon, sekä perustelevaan niiden mahdollista huomioimatta jättämistä.

6.6. toivoo, että alueiden komitealle myönnetään oikeus esittää komissiolle kirjallisia ja suullisia kysymyksiä.

6.7. katsoo, että alueet- ja paikallisyhteisöt on neuvostossa jäsenvaltioiden valtuuskuntien puitteissa otettava tiiviimmin mukaan yhteisön tason päätöksentekoprosessiin.

7. Jäsenvaltioiden parlamenttien rooli

Alueiden komitea

7.1. vaatii, että jäsenvaltioiden parlamenteille annetaan paremmat mahdollisuudet osallistua epävirallisesti sopimusmuutosten valmisteluun ja Euroopan unionin toimien suunnitteluun; näin jäsenmaissa saadaan aikaan vilkkaampi poliittinen keskustelu yhteisön asioista.

7.2. ei pidä tarkoituksenmukaisena eikä tarpeellisena perustaa uutta Euroopan unionin toimielintä, joka koostuisi jäsenvaltioiden parlamenttien edustajista. Mikäli kuitenkin päädyttäisiin luomaan Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston lisäksi uusi kamari, sen tulisi komitean mielestä koostua paikallis- ja alueyhteisöjen edustajista ja se tulisi kehittää alueiden komitean pohjalta.

8. Perustamissopimuksen yksinkertaistaminen

Alueiden komitea

8.1. vaatii sopimusoikeuden selkeyttämistä ja sen ymmärrettävyyden lisäämistä. Komitea kannattaa tässä yhteydessä konstitutionaalista menettelyä. Perussopimukset tulisi yhdistää yhdeksi ainoaksi asiakirjaksi, joka koostuu perusosasta sekä EU:n politiikanlohkoja koskevasta erityisosasta. Viimeksi mainittuun osaan voitaisiin soveltaa yksinkertaistettua sopimusmuutosmenettelyä. Tämä ehdotus vastaa myös Euroopan parlamentin kantaa.

8.2. korostaa, että oikeuden Euroopan unionin tehtävien määrittelyyn on edelleen oltava jäsenvaltioilla.

8.3. vastustaa ehdotuksia sopimusmuutoksia koskevan itsemääräämisoikeuden antamisesta yhteisölle ja etenkin pyrkimyksiä poistaa vaatimus kansallisten parlamenttien suorittamasta sopimusten ratifioinnista.

9. Lopuksi

Alueiden komitea

9.1. kehottaa Laekenissa kokoontuvaa Eurooppa-neuvostoa ottamaan huomioon käsillä olevan päätöslauselman, kun se ilmaisee kantansa vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen valmisteluun ja toimeenpanoon liittyvistä aloitteista.

9.2. valtuuttaa puheenjohtajansa välittämään tämän päätöslauselman Euroopan parlamentin puhemiehelle, neuvoston puheenjohtajalle, Euroopan komission puheenjohtajalle sekä Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja hallitusten päämiehille.

Bryssel 14. marraskuuta 2001.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Jos CHABERT